ଭଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ସହାୟକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ସଂଗ୍ରହକ

ଜାନୁଆରୀ 27,1964

[ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର, ଏ. କେ. ସର୍କାର୍, କେ. ଏନ୍. ୱାଞ୍ଚୁ , କେ. ସି. ଦାସ ଗୁପ୍ତା ଏବଂ ଏନ୍. ରାଜାଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ]

ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ, 1878 (8/1878) ଧାରା 186,167 (81) ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି - ଫୌଜଦାରୀ ବିଚାର ଅଧୀନରେ ଗ୍ରହଣୀୟ କି ? - ବାଜ୍ୟାପ୍ତିକରଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରାଗଲା - ଅଭିଯୋଜନକୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କରେ କି ? - ଚୋରା ସୁନାରେ କାରବାର କରିବା - ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧରେ - ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମ 1872 (1/1872) ଧାରା 24,25

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା ଚୋରା ସୁନା ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା ।ଏହା ପରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 167 (81) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ବିଚାର କରାଗଲା ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତିରେ, ଆବେଦନକାରୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଭିଯୋଜନ ମାମଲାକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଏବଂ ଏହି ବିବୃତ୍ତିଗୁଡିକୁ ପ୍ରମାଣ ଆକାରରେ ରଖାଗଲା । ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଏକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନରେ :

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା : (i) ଯେହେତୁ ସୀମା ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତିରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାକ୍ଷର ରହିଥିଲା ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡିକ ଏହିପରି ସ୍ୱୀକାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ଏବଂ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା ।

(ii) ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏହି ମାମଲାରେ ଉପୁଜିଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀ ନୁହନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ଅନୁଯାୟୀ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଧାରା 24 ଲାଗୁ ହେବ କାରଣ କାରଣ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେଉଛନ୍ତି ଅଧିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଏବଂ ଯଦି ପ୍ରଲୋଭନ, ଧମକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦ୍ୱାରା ଉଲଂଘନ ହୁଏ ତେବେ ଏହିପରି ବିବୃତ୍ତି ଗ୍ରହଣୀୟ ହେବ ନାହିଁ । ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବରକତ ରାମ, [1962] 3 S.C.R. 338, ମାମଲାକୁ ଅନୁସରଣ କରାଗଲା ।

(iii) ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 186, ହେଉଛି କେବଳ ଏକ ସକ୍ଷମ ଧାରା, ଯାହାକି ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଜନ ପାଇଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନୁହେଁ ଯାହାକି ଏକ ମାମଲା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଯେଉଁଥିରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି , ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ଏବଂ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶୁଳ୍କ ହାର ଭଳି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଜାରି କରାଯାଇଛି ।

ଲିଓ ରେ ଫ୍ରେ ବନାମ ଜିଲ୍ଲା କାରାଗାର ଅଧୀକ୍ଷକ [1958] S.C.R. 822, 6 ମାମଲାକୁ ସୂଚିତ କରାଗଲା ।

(iv) ଥରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା ସୁନା ଚୋରା ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲେ, ଯିଏ ଏହାକୁ ଆଣିଛନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତ ସୁନା ଚୋରାଚାଲାଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜାଣି ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ କାରବାର କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଶୁଳ୍କ ଫାଙ୍କିବା ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଉଲଂଘନ କରିଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 48 ଏବଂ 80/ 1960 ।

ଅପରାଧିକ ସଂଶୋଧନ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 100/1959 ରେ ରାଜକୋଟ ଠାରେ ଥିବା (ବର୍ତ୍ତମାନର ଗୁଜୁରାଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ) ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ର ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ତାରିଖ ଡିସେମ୍ବର 11,1959 ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ (ଉଭୟ ଆବେଦନରେ) ଏନ. ଏନ. କେସୱାନୀ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ତରଫରୁ (ଉଭୟ ଆବେଦନରେ) ଡି. ଆର. ପ୍ରେମ ଏବଂ ଆର. ଏନ. ସଚଥେ ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ପୋରବନ୍ଦରରେ ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସମାନ ଫୌଜଦାରୀ ବିଚାରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ସମାଧାନ କରାଯିବ । ଏହି ତିନି ଜଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଥା କେଶବଲାଲ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ ସଂଖ୍ୟା 8/1878 (ଏହା ପରଠାରୁ କେବଳ ଅଧିନିୟମ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ) ର ଧାରା 167 (81) ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଗଲା । ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଥିଲା ଯେ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର, ଯିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୃତ, ଜଣେ ଆରବୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ସେ ଡିସେମ୍ବର 1,1956 ରେ 84 ତୋଲାରୁ କିଛି ଅଧିକ ଓଜନର ଚୋରା ସୁନା କିଣିଥିଲେ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର, ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ କେଶବଲଲଙ୍କ ଠାରୁ ତାରିଖ ନଭେମ୍ବର 23, 1956 ରେ ଉକ୍ତ କ୍ରୟ ନିମିତ୍ତ 3600/- ଟଙ୍କା ଋଣ ନେଇଥିଲେ । କ୍ରୟ କରିବା ପରେ, ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ କେଶବଲାଲଙ୍କ ପୋରବନ୍ଦର ସ୍ଥିତ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ରୟ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସୁନା ଠିକଣା ଜାଗାରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ନାରଣଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ଏବଂ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ଯିଏକି ସମ୍ପର୍କରେ ଦୁଇ ଭାଇ ଥିଲେ । କେଶବଲାଲ ମଧ୍ଯ ଏହି ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭାଇ ଥିଲେ । ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ମାମଲା ଆହୁରି ଥିଲା ଯେ ନାରଣଦାସ ନାଗଜିଭାଇ, ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ଙ୍କୁ ସୁନାକୁ ବାଣ୍ଟୱାକୁ ନେଇଯିବାକୁ କହିଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ତୋଲା ପ୍ରତି 103 ଟଙ୍କା /- କିମ୍ବା ପାଖାପାଖି ଦରରେ ବିକ୍ରି କରିବା ପାଇଁ କହିଲେ । ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କୁ ମଧ୍ଯ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ସେ ସେହି ଦରରେ ସୁନା ବିକ୍ରି କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ତେବେ ସେ ବାଣ୍ଟୱା ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ଏବଂ ନାରଣଦାସ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍, ଯଦି ବାଣ୍ଟୱାରେ କୌଣସି ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ରେତା ମିଳିପାରିବ ନାହିଁ, ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଜୁନାଗଡ଼କୁ ଯାଇ ସୁନାକୁ ଠିକଣା ଜାଗାରେ ଲଗାଇବେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ଡିସେମ୍ବର 2, 1956 ର ଅପରାହ୍ନରେ ବସ୍ ଯୋଗେ ବାଣ୍ଟୱା ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ନିରୀକ୍ଷକ ଥିବା ମେହେତ୍ତା ଏହି ସୁନା

ଚୋରାଚାଲାଣ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ସେ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ବସକୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅପରାହ୍ନ ପ୍ରାୟ 3ଟା ସମୟରେ କୁଟିୟାନା ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇଥିଲେ । ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ବିଭାଗର ଉପ ଅଧୀକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷକ ମେହେଢାଙ୍କ ସହ ଥିଲେ ଏବଂ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କୁ କୁଟିୟାନା ଠାରେ ସେମାନେ ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତଲାସି କରିବା ପରେ, ତାଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ 84 ତୋଲା ଓଜନର ପାଞ୍ଚଟି ସୁନା ଖଣ୍ଡ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସମସ୍ତ ପାଞ୍ଚଟି ସୁନା ଖଣ୍ଡରେ ବିଦେଶୀ ଦେଶର ଚିହ୍ନ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଏକ ଉଦ୍ଧାର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପରେ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହାକୁ ନିଜ କବଜାକୁ ନେଇଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିକ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ଅକ୍ଟୋବର 7,1957 ରେ, ବରୋଦାର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅବକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947ର ଧାରା 23 ସହ ପଠନ କରି ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 167 ଅନୁଯାୟୀ ସୁନା ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କଲେ ଏବଂ ତିନି ଜଣଙ୍କ ଉପରେ 1000/- ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କଲେ ଏବଂ କେଶବଲାଲଙ୍କ ଉପରେ 500 /- ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କଲେ । ଏହା ପରେ ଜୁନ୍ 27,1958 ରେ ପୋରବନ୍ଦର ସ୍ଥିତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 167 (81) ଅନୁଯାୟୀ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ବିଭାଗର ସହକାରୀ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରାଗଲା ।

ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧରଙ୍କ ମାମଲା ଥିଲା ଯେ ସେ କୌଣସି ଆରବୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ଠାରୁ ସୁନା କିଣି ନଥିଲେ, ବରଂ 1946 ମସିହାରେ କରାଚିରୁ ନିଜ ସହିତ ଆଣିଥିଲେ । ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ସୁନା ଉଦ୍ଧାର ହୋଇଥିବା ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହା ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧରଙ୍କର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ସେ ଏହାକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ସୁନା ଚୋରାଚାଲାଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ସେ ଜାଣି ନଥିଲେ । ନାରଣ ଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ସୁନା ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଚୋରା ସୁନା ନୁହେଁ ଏବଂ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହା ତାଙ୍କର ଥିଲା ଏବଂ ଯାହାକି ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଥିଲା । ଦୋଷମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି କେଶବଲାଲ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଏହି ମାମଲା ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ସହିତ ତାଙ୍କର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ତିନିଜଣ ଆବେଦନକାରୀ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିବୃତ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ବିବୃତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷର ମାମଲାର ସମର୍ଥନରେ ପ୍ରମାଣ ସଦୃଶ ରଖାଯାଇଥିଲା। ସେହି ବିବୃତ୍ତିରେ, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ସୁନାକୁ ଚୋରାଚାଲାଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ଏହାକୁ ଠିକଣା ଜାଗାରେ ଲଗାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 167 (81) ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଚାରି ଜଣଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଛଅ ମାସ ପାଇଁ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ 500/- ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା କଲେ । ସେ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ କେଶବଲାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କଲେ, ଯାହା ମୁଖ୍ୟତଃ ସୁନା ଉଦ୍ଧାର ବିଷୟରେ ଥିଲା ।

ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଚାରିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କଲେ । ଏହି ଆବେଦନ ଉପରେ ପୋରବନ୍ଦରର ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଶୁଣାଣି କରିଥିଲେ, ଯିଏକି କେଶବଲାଲଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କଲେ । ଅନ୍ୟ ତିନିଜଣଙ୍କ ଆବେଦନକୁ (ଯଥା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ତିନିଜଣ ଆବେଦନକାରୀ) ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷସିଦ୍ଧି ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଗଲା । ଏହାପରେ ତିନିଜଣ ଉକ୍ତ ରାୟର ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିମିତ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ଏବଂ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ଦ୍ୱାରା। ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କଲେ । ନାରଣଦାସ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କ ସଂଶୋଧନ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଗଲା । ଏହା ପରେ ତିନିଜଣ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ।ତା 'ପରେ ସେମାନେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ, ଯାହା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ମାମଲା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 48/1960 ରେ ଆବେଦନକାରୀ ଥିବା ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୃତ । ତେଣୁ ଯେତେଦୂର ତାଙ୍କ ମାମଲା ଜଡ଼ିତ , ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କ

ଆବେଦନଟି ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହା କେବଳ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇ (ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 48) ଏବଂ ନାରଣ ଦାସ ନାଗଜିଭାଇ (ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୫0) ଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ବାକି ଅଛି ।ତେବେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ଯାହା ସମସ୍ତ ଅଦାଲତମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯାହା ଆଧାରରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦୋଷସିଦ୍ଧିକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଛି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି -

(1) ଯଦିଓ ସେହି ସମୟରେ ସୁନାର ମୂଲ୍ୟ ତୋଲା ପ୍ରତି 105/-ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା , କିନ୍ତୁ ସୁନା ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ପାଖାପାଖି 103 /- ଟଙ୍କା କମ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ।

(2) ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ଆବେଦନକାରୀ ପୋରବନ୍ଦର ଠାରେ ସୁନାରୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ସୁନାକୁ ଠିକଣା ଜାଗାରେ ଲଗେଇବାକୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ପଠାଯିବାର କୌଣସି କାରଣ ନଥିଲା । ଯେହେତୁ ପୋରବନ୍ଦର ଏକ ବହୁତ ବଡ଼ ସହର, ତେଣୁ ପୋରବନ୍ଦର ବଜାରରେ ସୁନା ବିକ୍ରି ନ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ନଥିଲା ।

(3) ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ଆବେଦନକାରୀ ଉକ୍ତ ସୁନା କୁ ଠିକଣା ଜାଗାରେ ଲଗାଇବାକୁ ବହୁତ ତତବରିଆ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

(4) ଉଦ୍ଧାର ସମୟରେ ବଲ୍ଲଭଦାସ ନାଗଜିଭାଇଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ଗୋପନୀୟ ଢଙ୍ଗରେ ସୁନା ଖଣ୍ଡଗୁଡିକ ରଖାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଚୋରା ସୁନା କାରବାର କରୁଛନ୍ତି ।

(5) ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧରଙ୍କ ନିକଟକୁ 3,600/- ଟଙ୍କା ଅଗ୍ରୀମ ପଠାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଜମା ବହିରେ ଲେଖାଗୁଡିକ ବଲ୍ଲଭଦାସ ଲୀଲାଧରଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ନାମରେ ଥିଲା ଯିଏକି ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଶାଳକ ଥିଲେ ।

(6) ସୁନା ଉପରେ ଥିବା ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥିଲା ଯେ ଏହା ବିଦେଶୀ ଦେଶର ଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ ରହିପାରିବେ ନାହିଁ, ବିଶେଷ କରି ଯେହେତୁ ସେମାନେ ସୁନାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ, ସମସ୍ତ ଅଦାଲତ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଧିନିୟମ ର ଧାରା 178-A ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଆଧାରରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଧାରା 178-A ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମାନ ବିନା ମଧ୍ୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ସମସ୍ତ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଥ୍ୟର ସମକାଳୀନ ଫଳାଫଳକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଆପତ୍ତି କରିନାହାଁନ୍ତି । ସେ ଆମ ବିଚାର ପାଇଁ ଚାରୋଟି ବିଷୟ ଉଠାଇଛନ୍ତି, ଯାହା ହେଉଛି-(1) ଆମଦନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ପ୍ରମାଣ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା କାରଣ ସେଗୁଡିକ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନଥିଲା ।

(2) ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତି ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 24 ଏବଂ 25 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା ।

(3) ଯେହେତୁ ସୁନା ପୂର୍ବରୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 167 (8) ଅନୁଯାୟୀ, ଜୋରିମନା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 186 କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଫୌଜଦାରୀ ଅଦାଲତରେ ଆଉ କୌଣସି ବିଚାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(4) ଧାରା 167(81) ର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡିକ ଏହି ମାମଲାରେ ଲାଗୁ ହେଉ ନାହିଁ ।

ପୁନଃ ବିଚାର (1)

ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଥମ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଜଡ଼ିତ, ଏକମାତ୍ର ତର୍କ ହେଉଛି ଯେ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିବା ଓକିଲ ସେଗୁଡିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ହାଜର ହୋଇନଥିଲେ, ଏବଂ ତେଣୁ ବିବୃତ୍ତିଗୁଡିକ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଧରି ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେବେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ବିବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା ତା ନୁହେଁ ବରଂ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସେମାନଙ୍କ ବିବୃତ୍ତିରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ବିବୃତ୍ତିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିଲେ, ଯଦିଓ ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ

ବିବୃତ୍ତିରେ କ 'ଣ ଥିଲା ତାହା ସେମାନେ ଜାଣିନଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଚରାଯିବା ପରେ ସେମାନେ ଏଥିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ବିବୃତ୍ତିର ଏହି ଅଂଶଟି ନିମ୍ନ ଅଦାଲତଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଆମର ମତରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ।ଯେହେତୁ ବିବୃତ୍ତିରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ସ୍ୱାକ୍ଷର ରହିଥିଲା, ଯାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ସ୍ୱୀକାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହିତ ବିବୃତ୍ତିରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିବା ଓକିଲଙ୍କୁ ଅଧିକ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଏଠାରେ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା ।ତେଣୁ ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଯୁକ୍ତି ବିଫଳ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପୁନଃ ବିଚାର (2)

ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଷୟରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ର ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ ଯାହାର *ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବରକତ ରାମ*(1) ମାମଲାରେ ରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ *ରହିଛି* / ଅନୁରୂପ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ମାମଲାରେ *ଏହି* ପରି ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିକାରୀମାନେ ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀ ନଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତ୍ତି ଧାରା 25 ଅନୁଯାୟୀ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ତେବେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧାରା 24 ଲାଗୁ ହେବ, କାରଣ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ ବିବୃତ୍ତିଗୁଡିକ ପ୍ରଲୋଭନ, ଧମକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିଲା ତେବେ ଫୌଜଦାରୀ ବିଚାରରେ ସେଗୁଡିକ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଅଦାଲତମାନଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଉଛି ଯେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 24 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନ, ଧମକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କାରଣରୁ ଏହି ବିବୃତ୍ତି ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 24 ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ବିବୃତ୍ତି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ପୁନଃ ବିଚାର (3)

ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 186 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

---

(1) [1962] 3 S.C.R. 338.

" ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ବିଭାଗର ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶୁଳ୍କ ହାର ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡ ପାଇବାକୁ ଦାୟୀ, ତାହାକୁ ରୋକାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଏ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଧାରା 186 ପ୍ରାବଧାନ ଥିବା ଭଳି, ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶୁଳ୍କ ହାର ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡ ପାଇବାକୁ ଦାୟୀ, ତାହାକୁ ରୋକାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସାମୁଦ୍ରିକ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରଭାବିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ବାରଣ କରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଲିଓ ରୟ ଫ୍ରେ ବନାମ ଅଧୀକ୍ଷକ ଜିଲ୍ଲା କାରାଗାର ମାମଲାରେ[1]କେତେକ ଅନୁଧ୍ୟାନ ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସେହି ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିନିୟମ 186କୁ ସନ୍ଦର୍ଭିତ କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସେହି ମାମଲା ସିଧାସଳଖ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନଥିଲା ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 167 (81) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 167 (8) ଅନୁଯାୟୀ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ବର୍ଦ୍ଧିତ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ ହାରର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ କି ? ଧାରା 167 ରେ ଥିବା ଖଣ୍ଡ (81) ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ସଂଖ୍ୟା 21/1955 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଗଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଧାରାରେ 80 ଟି ଖଣ୍ଡ ଥିଲା, ଏବଂ ସେହି ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯୋଜନା ଥିଲା ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର ଦ୍ଵାରା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇପାରିବ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମକଦ୍ଦମା ଦ୍ଵାରା ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇପାରିବ । ସେହିପରି ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡିକରେ ଧାରା 186 ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଥିଲା ଯେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି , ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାରର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇବ ନାହିଁ । ଧାରା 186ରେ ଥିବା ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ଵାରା ଏକ ଅଭିଯୋଗକୁ ଅନୁମତି ଦେବା । ତେଣୁ ଧାରା 186 ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡିକୁ ଅନୁମତି ଦେବା

[1] [1958] S.C.R. 822, 827.

; କିନ୍ତୁ ଏହା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାରର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅଭିଯୋଜନକୁ ବାରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନଥିଲା । ଏହା କେବଳ ଏକ ସକ୍ଷମ ଧାରା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଧାରା ନୁହେଁ ଏବଂ ଅଧିନିୟମରେ ଏହାକୁ ଅତି ସୁରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଖାଯାଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ଯେତେବେଳେ ଧାରା 167 ରେ ଖଣ୍ଡ (81) କୁ ଯୋଡାଗଲା, ସେତେବେଳେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ଅଧିନିୟମର ଖଣ୍ଡ (81) ଅନୁଯାୟୀ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଲାଗୁ କରିବା ସମ୍ଭବପର ହେଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଧାରା 186 ରେ ଥିବା ପ୍ରାବଧାନର ପ୍ରକୃତିକୁ ବଦଳାଇଲା ନାହିଁ ଯାହାକି ଏକ ସକ୍ଷମ ପ୍ରାବଧାନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପ୍ରାବଧାନ ନଥିଲା । ଯଦି ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ କିମ୍ବା ଆମଦାନୀ ଶୁଳ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତହାରର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଅଭିଯୋଜନକୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଧାରା 186ରେ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ତେଣୁ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଧାରା 186 ରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ପଢିପାରିବୁ ନାହିଁ କାରଣ ଧାରା 186 ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ସକ୍ଷମ କରେ । ମାମଲାର ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ଧାରା 186, ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ ଯାହାକି ଏକ ମାମଲା ସହ ଜଡ଼ିତ ଯେଉଁଥିରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି, ଦଣ୍ଡବିଧାନ, ବର୍ଦ୍ଧିତ ଶୁଳ୍କ ହାରର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ପୁନଃ ବିଚାର (4)

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ ଯେ ଧାରା 167 ର ଖଣ୍ଡ (81) ର ଉପାଦାନ ଗୁଡିକ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୁନା ଉପରେ ଦେୟ କୌଣସି ଶୁଳ୍କକୁ ପଇଠ ନକରି ସରକାରଙ୍କୁ ଠକିବା ଥିଲା ଯାହା ଏହି ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗର ବିଷୟ ଥିଲା କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ଥିଲା ।

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଖଣ୍ଡ (81) ଲାଗୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଖଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି କୌଣସି ଶୁଳ୍କ ଯୋଗ୍ୟ , ବାରଣ ଏବଂ ନିଷେଧ ସାମଗ୍ରୀର ଅଧିକୃତ ହେବାରେ କିମ୍ବା ଏପରି ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକର ବହନ କରିବାରେ , ହଟାଇ

ଦେବାରେ , ଜମା କରିବାରେ , ରଖିବାରେ କିମ୍ବା ଲୁଚାଇ ଦେବାରେ ଦୋଷୀ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କର ତାହା ଉପରେ ସରକାରଙ୍କୁ ପଇଠ କରିବାର ଶୁଳ୍କକୁ ନଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧକୁ ଏଡାଇ ଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି । ତେଣୁ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ସକାରାତ୍ମକ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଯେ ସୁନା ଉପରେ ଦେୟ କୌଣସି ଶୁଳ୍କକୁ ପଇଠ ନକରି ସରକାରଙ୍କୁ ଠକିବା କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଆମଦାନୀ ଉପରେ ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧକୁ ଏଡ଼ାଇବା । ଆମେ ଏହି ତର୍କକୁ ବୁଝିବାରେ ଆଦୌ ସକ୍ଷମ ହୋଇନାହୁଁ । ଯଦି ଥରେ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଏ ଯେ ଉକ୍ତ ସୁନା ହେଉଛି ଚୋରା ସୁନା, ତେବେ ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ, ଏହା ଶୁଳ୍କ ପ୍ରଦାନ ନକରି କିମ୍ବା ବଳବତ୍ତର ଥିବା ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଦେଶକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯିଏ ଏହାକୁ ଆଣିଥିଲେ ଏବଂ ଯିଏ ଏହା ସହିତ କାରବାର କରିଥିଲେ ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଚୋରାଚାଲାଣ ହୋଇଛି, ତେବେ ଏହି ଧାରାରେ ପ୍ରାବଧାନ ଥିବା ଭଳି, ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶୁଳ୍କ ପଇଠ ନକରିବା କିମ୍ବା ବାରଣ କିମ୍ବା ନିଷେଧର ଉଲଂଘନ କରିବାର ଥିଲା ବୋଲି ଧରିନିଆଯିବ । ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ମର୍ମ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଏ ଯେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଦୁଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲାରେ କାରାବାସର ଅଧିଷ୍ଠାୟୀ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ପୂର୍ବରୁ ବିତାଇଥିବା ଅବଧିକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇପାରିବ, ବିଶେଷ କରି ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ମାର୍ଚ୍ଚ 1960 ରୁ ଜାମିନରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାରି ବର୍ଷ ପାଇଁ ଜେଲକୁ ପଠାଇବା ନ୍ୟାୟ ସଙ୍ଗତ ହେବ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ଅଧା ଦଣ୍ଡାଦେଶ ସମାପ୍ତ ହୋଇସାରିଛି । ତେବେ ଏହି ପ୍ରକାରର ମାମଲାରେ ଦଣ୍ଡାଦେଶରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ଆମେ ପାଉ ନାହୁଁ । ତେଣୁ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ବିଫଳ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏତଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଏ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ତୁଷାର କାନ୍ତ ଗୋଛି

ଅନୁବାଦକ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।